

ODGOVORNOST ZA MATERIJALNE NEDOSTATKE KOD UGOVORA O KUPOPRODAJI

Bradanović, Doris

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:444467>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-16**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**ODGOVORNOST ZA MATERIJALNE
NEDOSTATKE KOD UGOVORA O
KUPOPRODAJI**

Mentor:

Doc. dr. sc. Ratko Brnabić

Student:

Doris Bradanović

Split, lipanj, 2018.

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	1
1.1. Problem istraživanja.....	1
1.2. Cilj rada.....	1
1.3. Metode rada.....	1
1.4. Struktura rada.....	2
2. UGOVOR O KUPOPRODAJI.....	3
2.1. Pojam i osnovne značajke ugovora o kupoprodaji.....	3
2.2. Vrste ugovora o kupoprodaji.....	4
2.3. Bitni elementi ugovora o kupoprodaji stvari.....	5
2.4. Obveze ugovaratelja.....	6
2.4.1. Obveze prodavatelja.....	6
2.4.2. Obveze kupca.....	7
2.5. Rizik.....	7
3. ODGOVORNOST ZA MATERIJALNE NEDOSTATKE STVARI.....	8
3.1. Definicija materijalnog nedostatka.....	8
3.2. Pretpostavke odgovornosti prodavatelja za nedostatke.....	9
3.3. Rokovi za obavještanje o nedostatku.....	10
3.4. Isključenje odgovornosti za materijalne nedostatke.....	11
3.5. Primjer iz sudske prakse.....	12
4. PRAVA KUPCA.....	14
4.1. Međusobni odnos pojedinih prava kupaca.....	14
4.2. Raskid ugovora.....	15
4.3. Gubitak prava na raskid ugovora.....	15
4.4. Prava kupca u slučaju nedostataka u kvantiteti.....	16
4.5. Rok za ostvarivanje prava.....	17
5. ODNOS PRAVILA O ODGOVORNOSTI ZA MATERIJALNE NEDOSTATKE STVARI I JAMSTVA.....	18
5.1. Osnovne značajke jamstva.....	18
5.2. Sadržaj jamstva.....	18
5.3. Prava kupca po osnovi jamstva.....	19
5.4. Razlike između jamstva i odgovornosti za materijalne nedostatke.....	21

6. USKLAĐENOST INSTITUTA ODGOVORNOSTI ZA MATERIJALNE NEDOSTATKE STVARI U ZOO-u S PRAVOM EU	23
6.1. Direktiva 1999/44/EZ	23
6.2. Proširenje pojma materijalnog nedostatka	24
6.3. Vrijeme pojavljivanja nedostatka	24
6.4. Obveza pregleda stvari.....	25
6.5. Izmjene vezane uz prava kupaca	26
6.6. Zaštita potrošača	27
7. ZAKLJUČAK.....	28
LITERATURA	30
SAŽETAK	31
SUMMARY	32

1. UVOD

1.1. Problem istraživanja

Problem istraživanja ovog rada je odgovornost za materijalne nedostatke stvari kod ugovora o kupoprodaji. Ovaj institut obveznog prava u hrvatskom je zakonodavstvu reguliran Zakonom o obveznim odnosima. Prema odredbama tog zakona, prodavatelj odgovara za materijalne nedostatke stvari koje je ona imala u trenutku prijelaza rizika na kupca, bez obzira je li mu to bilo poznato. Prodavatelj odgovara i za one materijalne nedostatke stvari koji se pojave i nakon prijelaza rizika na kupca ako su posljedica uzroka koji je postojao prije toga. Predmnijeva se da je nedostatak koji se pojavio u roku od šest mjeseci od prijelaza rizika postojao u trenutku prijelaza rizika, osim ako prodavatelj ne dokaže suprotno ili suprotno proizlazi iz naravi stvari ili naravi nedostataka.

1.2. Cilj rada

Cilj rada je istražiti i teorijski obrazložiti problematiku odgovornosti za materijalne nedostatke stvari kod ugovora o kupoprodaji, i to sukladno hrvatskoj zakonskoj regulativi. U tu svrhu, najprije je definiran sam pojam materijalnog nedostatka i sve pretpostavke odgovornosti prodavatelja za materijalne nedostatke stvari. Navedene su obveze prodavatelja ali i prava kupaca u slučaju postojanja istih. Objašnjena je i razlika između jamstva za ispravnost stvari i instituta odgovornosti za materijalne nedostatke stvari. Na kraju rada, obrazloženo je usklađivanje ovog instituta obveznog prava u hrvatskom zakonodavstvu s pravom Europske unije.

1.3. Metode rada

Prilikom izrade ovog završnog rada korištene su različite metode: metoda deskripcije, metoda analize i sinteze, komparativna metoda, deduktivna metoda te metoda kompilacije.

Metoda deskripcije te metoda analize i sinteze korištene su pri izradi cijelog rada budući da su bile najprikladnije za obradu predmeta istraživanja. Metoda komparacije primjenjena je u trećem poglavlju prilikom usporedbe odgovornosti za materijalne nedostatke i jamstva, te u četvrtom poglavlju kako bi se prikazala usklađenost hrvatskog zakonodavstva sa

zakonodavstvom Europske unije. Metoda kompilacije korištena je da bi se iznijeli tuđi rezultati znanstveno-istraživačkih radova vezani za temu rada. Deduktivna metoda istraživanja je uglavnom korištena prilikom pisanja zaključka kako bi se iz općih sudova i činjenica izvela zaključna razmatranja o predmetu istraživanja.

1.4. Struktura rada

Završni rad je podijeljen na sedam poglavlja. U uvodnom se dijelu navodi problem istraživanja, cilj istraživanja te znanstvene metode korištene tijekom izrade rada. U drugom poglavlju istaknute su osnovne značajke samog ugovora o kupoprodaji te njegovi bitni elementi. U trećem poglavlju definiran je sam pojam materijalnog nedostatka i navedene sve pretpostavke odgovornosti prodavatelja za materijalne nedostatke stvari. Četvrto poglavlje donosi međusobni odnos pojedinih prava kupaca u slučaju nedostataka kupljene stvari kao i rok za ostvarivanje tih prava. U petom poglavlju objašnjava se odnos pravila o odgovornosti za materijalne nedostatke stvari i jamstva (garancije). Sljedeće poglavlje bavi se problematikom usklađenosti instituta odgovornosti za materijalne nedostatke stvari u hrvatskom zakonodavstvu s pravom Europske unije. U završnom poglavlju iznesena su zaključna razmatranja o problematici koja je bila predmet istraživanja ovog rada, a to je odgovornost za materijalne nedostatke stvari kod ugovora o kupoprodaji.

2. UGOVOR O KUPOPRODAJI

U cilju boljeg razumijevanja predmeta istraživanja ovog rada, a to je problematika odgovornosti za materijalne nedostatke stvari, potrebno je najprije istaknuti osnovne značajke samog ugovora o kupoprodaji.

Povijesno promatrano, kupoprodaja je jedan od najstarijih i najvažnijih ugovora obveznog i trgovačkog prava. Kako je novac nastao davno, tako je i davno nastao kupoprodajni ugovor kao glavni instrument posredne (putem novca) razmijene dobara. Takav položaj on je zadržao i danas unatoč razvitku novih načina razmijene dobara i nastanku novih tipova ugovora. Njegovu iznimnu važnost za stvarni život pokazuje i opsežna i detaljna regulacija ne samo u hrvatskom ZOO-u nego i u propisima građanskog, odnosno obveznog prava drugih zemalja.

2.1. Pojam i osnovne značajke ugovora o kupoprodaji

Ugovorom o kupoprodaji se jedna strana (prodavatelj) obvezuje drugoj strani (kupcu) predati određenu stvar u vlasništvo ili mu pribaviti određeno pravo, a kupac se za to obvezuje platiti mu određenu cijenu.¹

Svrha sklapanja ovoga ugovora, sa stajališta kupca, je trajno stjecanje najširih pravnih ovlasti koje mogu postojati na predmetu kupoprodaje. Ako je predmet kupoprodaje stvar onda te ovlasti daju pravo vlasništva, a ako je riječ o pravu onda podrazumjeva stjecanje svih ovlasti koje to pravo pruža. Dok sa stajališta prodavatelja, smisao sklapanja kupoprodajnog ugovora je jednostavniji, on želi steći trajnu mogućnost raspolaganja jedinstvenim sredstvom razmjene tj. novcem.

Osnovne značajke ugovora o kupoprodaji koje proizlaze iz navedenog su da je to:

- dvostranoobvezni ugovor jer prodavatelj preuzima obvezu predaje stvari, a kupac istovremeno preuzima obvezu plaćanja cijene;
- konsenzualan ugovor jer se smatra sklopljenim samim sporazumom (konsenzusom) stranaka o bitnim sastojcima ugovora, jer predaja stvari predstavlja ispunjenje ugovora;
- recipročan ugovor jer prodavatelj ima ovlaštenje tražiti od kupca isplatu cijene, a kupac je istovremeno ovlašten od prodavatelja tražiti predaju stvari;

¹ Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 78/15, čl. 376)

- kauzalan ugovor jer iz njegovog sadržaja proizlazi gospodarska svrha (kauza) njegovog sklapanja i to za prodavatelja da dobije i raspoláže svotom novca koja odgovara vrijednosti prodane stvari, odnosno prava, a za kupca da nad predmetom prodaje stekne najšira pravna ovlaštenja;
- neformalan ugovor jer se za njegovu valjanost u načelu ne traži određeni oblik;
- glavni ugovor jer može postojati neovisno o postojanju nekog drugog ugovora;
- imenovani ugovor jer se u pravnom prometu pojavljuje pod svojim imenom (kupoprodajni ugovor).

2.2. Vrste ugovora o kupoprodaji

Za istraživanje problematike ovog rada bitno je razlikovanje različitih vrsta ugovora o kupoprodaji. Naime, ugovore o kupoprodaji možemo podijeliti na građanskopravne, potrošačke i trgovačke.

Pod potrošačkim ugovorom podrazumjevamo ugovor koji fizička osoba kao kupac sklapa izvan svoje gospodarske ili profesionalne djelatnosti s fizičkom ili pravnom osobom koja, kao prodavatelj, djeluje u okviru svoje gospodarske ili profesionalne djelatnosti. Kod potrošačkih ugovora roba se kupuje za zadovoljenje vlastitih potreba.

Trgovački ugovori su oni koje sklapaju trgovci među sobom u obavljanju djelatnosti koje čine predmet poslovanja barem jednog od njih ili su u vezi s obavljanjem tih djelatnosti. Kod trgovačkih ugovora roba koja se kupuje namijenjena je daljnoj prodaji.

S aspekta odgovornosti za materijalne nedostatke važno je razlikovanje ovih ugovora budući da se neke odredbe Zakona o obveznim odnosima, vezane za ovaj institut, različito primjenjuju na ove ugovore.

Tako kod trgovačkog ugovora, kupac je dužan primljenu stvar na uobičajeni način pregledati ili je dati na pregled, čim je to prema redovitom tijeku stvari moguće, i o vidljivim nedostacima obavijestiti prodavatelja bez odgađanja, inače gubi pravo koje mu po toj osnovi pripada.² Međutim kod potrošačkih ugovora potrošač kao kupac nije obavezan pregledati stvar niti je dati na pregled, ali je obavezan obavijestiti prodavatelja o postojanju vidljivih nedostataka u roku od dva mjeseca od dana kada je otkrio nedostatak.

² Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 78/15, čl. 403)

Osim toga, kod trgovačkih ugovora prodavatelj ne odgovara za nedostatke ako su u trenutku sklapanja ugovora bili poznati kupcu ili mu nisu mogli ostati nepoznati, dok se ova predmnijeva ne primjenjuje na potrošački ugovor, dakle kod potrošačkih ugovora prodavatelj odgovara i za te nedostatke.

Ugovaratelji mogu ograničiti ili sasvim isključiti prodavateljevu odgovornost za materijalne nedostatke stvari kod trgovačkog ugovora, dok je takva odredba ugovora o ograničenju ili isključenju odgovornosti za nedostatke stvari ništetna ako se radi o potrošačkom ugovoru.

Iz svega navedenog proizlazi i važnost razlikovanja ovih ugovora s aspekta instituta odgovornosti za materijalne nedostatke stvari.

2.3. Bitni elementi ugovora o kupoprodaji stvari

Da bi ugovor o kupoprodaji nastao, prodavatelj i kupac se moraju suglasiti o njegovim bitnim elementima a to su stvar i cijena.

- STVAR – Da bi stvar mogla biti predmet valjanog ugovora o kupoprodaji, mora biti:
 - A. određena ili odrediva
 - B. sadašnja ili buduća te
 - C. u prometu
- Obveza stranaka da individualno odrede stvar kao objekt ugovora proizlazi iz općeg pravila obveznog prava da činidba mora biti određena ili dovoljno odrediva. Stvar je određena ako je ugovorom određena njezina količina, odrediva je ako se prema ugovoru može odrediti.

Kupoprodaja se može odnositi na sadašnje stvari koje postoje u trenutku sklapanja ugovora ali i na buduće stvari, one koje u trenutku sklapanja ugovora još nisu proizvedene (npr. investicijska oprema, zrakoplovi, brodovi ili urod nekog poljoprivrednog proizvoda koji će tek nastati).

Stvari u prometu su one čija je kupoprodaja dopuštena. Da bi ugovor o kupoprodaji stvari bio valjan, stvar koja je predmet kupoprodaje mora biti u prometu, tj. kupoprodaja te stvari mora biti dopuštena.

Stvari izvan prometa su one čija kupoprodaja nije dopuštena (primjerice droge, zrak, more...). Ugovor o kupoprodaji stvari koja je izvan prometa je ništetan, tj. nepostojeći.

Također imamo i stvari čiji je promet ograničen (oružje i lijekovi). Za njihovu prodaju vrijede posebni propisi.

- **CIJENA** – ugovorena vrijednost stvari izražena u novcu. Kada govorimo općenito o cijeni, tada ona mora biti određena ili određiva. Određena cijena je ustanovljena u fiksnom iznosu. Cijena je određiva ako ugovor sadrži elemente pomoću kojih se cijena može naknadno odrediti (primjerice tzv. burzovna ili tržišna cijena). Kod trgovačkih ugovora o kupoprodaji ako stranke kojim slučajem nisu odredile cijenu, niti u ugovoru ima dovoljno podataka pomoću kojih bi se ona mogla odrediti, kupac je dužan platiti cijenu koju je prodavatelj redovito naplaćivao u vrijeme sklapanja ugovora, a kad ove nema, razumnu cijenu. Razomna cijena je tekuća cijena u vrijeme sklapanja ugovora, a ako se ova ne može utvrditi tada kupac plaća cijenu koju utvrđuje sud prema okolnostima slučaja.³

2.4. Obveze ugovaratelja

2.4.1. Obveze prodavatelja

Najvažnije obveze prodavatelja su predaja stvari i odgovornost za nedostatke stvari.

- **PREDAJA STVARI** – prodavatelj je dužan predati stvar kupcu u vrijeme i na mjestu predviđenom u ugovoru tako da mu sukladno ugovoru stvar uruči ili preda isprave (ključeve). Kad datum predaje stvari kupcu nije određen prodavatelj je dužan izvršiti predaju u razumnom roku, nakon sklapanja ugovora. Troškovi predaje (a i one koji joj prethode), snosi prodavatelj, a troškove odnošenja stvari (i sve ostale troškove poslije predaje) snosi kupac, ako nije drugačije propisano.
- **ODGOVORNOST ZA NEDOSTATKE STVARI** – osim obveze da preda stvar, prodavatelj je ispunio ugovor u cijelosti tek kada predana stvar ima svojstva koja su ugovorena ili uobičajena. Prodavatelj je dužan predati kupcu stvar određenih svojstava i odgovara za nedostatke koji mogu biti materijalni i pravni. Odgovornost za materijalne nedostatke stvari bit će detaljno objašnjena u sljedećem poglavlju ovog rada.

³ Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 78/15, čl. 384)

2.4.2. Obveze kupca

Glavne obveze kupca iz ugovora o kupoprodaji stvari su isplata cijene i preuzimanje stvari.

- ISPLATA CIJENE – Kupac je dužan platiti cijenu u vrijeme i na mjestu određenom u ugovoru. Ako plaćanje nije određeno ugovorom ili poslovnim običajem, plaćanje se obavlja u trenutku i mjestu u kojemu se obavlja predaja stvari. U slučaju uzastopnih isporuka kupac je dužan isplatiti cijenu za svaku isporuku u trenutku njezina preuzimanja.
- PREUZIMANJE STVARI – Pod preuzimanjem stvari podrazumijeva se skup radnji potrebnih da se prodavatelju omogući predaja stvari, a kupcu odnošenje stvari. No, ako kupac bez opravdanih razloga odbije preuzeti stvar, prodavatelj može raskinuti ugovor ako ima opravdanih razloga da posumnja da mu kupac neće isplatiti cijenu.

2.5. Rizik

Rizik je opasnost da slučajno propadne ili se ošteti stvar koju prodavatelj treba temeljem ugovora o kupoprodaji prenijeti na kupca. Zbog toga je za obje ugovorne strane, dakle i za prodavatelja i za kupca, bitno odrediti trenutak prijelaza rizika sa prodavatelja na kupca. Načelno, do predaje stvari kupcu rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari snosi prodavatelj, jer je prodavatelj dužnik u odnosu na obvezu predaje stvari, a kupac je vjerovnik u odnosu na tu obvezu. Trenutkom predaje stvari kupcu rizik prelazi na kupca.

Iznimke od ovog načela o prelasku rizika postoje u sljedećim slučajevima:

- A. rizik ne prelazi na kupca, premda mu je stvar predana, ako je on zbog nekog nedostatka prodane stvari raskinuo ugovor ili tražio zamjenu stvari⁴;
- B. rizik prelazi na kupca, premda predaja stvari nije izvršena, ako je kupac kao vjerovnik (predaje stvari) došao u zakašnjenje⁵.

⁴ Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, br.78/15, čl. 378)

⁵ Ibid., čl. 379

3. ODGOVORNOST ZA MATERIJALNE NEDOSTATKE STVARI

U prethodnom poglavlju ovog rada, kao jedna od glavnih obveza prodavatelja istaknuta je odgovornost za materijalne nedostatke stvari. Naime, smatra se da je prodavatelj ispunio ugovor u cijelosti tek kada predana stvar ima svojsva koja su ugovorena ili uobičajena. Prodavatelj je dužan predati kupcu stvar određenih svojstava i odgovara za nedostatke koji mogu biti materijalni i pravni.

Stoga je odgovornost za materijalne nedostatke prirodni sastojak svakog naplatnog ugovora i važan instrument obveznog prava koji služi jačanju obveznopравnih odnosa. U hrvatskom je zakonodavstvu ovaj oblik odgovornosti reguliran člancima 400. do 422. Zakona o obveznim odnosima koji je donesen 2005. godine. Izmjene u ovom zakonu rezultat su usklađivanja hrvatskog pravnog poretka s pravilima europskog prava u oblasti zaštite potrošača, prije svega s Direktivom 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. svibnja 1999. o nekim aspektima prodaje robe široke poterošnje i popratnim jamstvima.

Prema tom zakonu, načelno govoreći, prodavatelj odgovara za materijalne nedostatke stvari koje je ona imala u trenutku prijelaza rizika na kupca, bez obzira je li mu to bilo poznato. Prodavatelj odgovara i za one materijalne nedostatke stvari koji se pojave nakon prijelaza rizika na kupca ako su posljedica uzroka koji je postojao prije toga. Predmnijeva se da je nedostatak koji se pojavio u roku od šest mjeseci od prijelaza rizika postojao u prijelazu rizika, osim ako prodavatelj ne dokaže suprotno ili suprotno proizlazi iz naravi stvari ili naravi nedostataka⁶. U nastavku ćemo definirati sam pojam materijalnog nedostatka odnosno navesti sve slučajeve u kojima se smatra da taj nedostatak postoji.

3.1. Definicija materijalnog nedostatka

Općenito, pod materijalnim nedostacima podrazumijevaju se faktični nedostaci (mane) stvari, odnosno odstupanja stvari od svojstava koja bi morala imati prema ugovoru, propisu ili poslovnom običaju.

Materijalni nedostaci se dijele na nedostatke u kvaliteti (kakvoći) i nedostatke u kvantiteti (količini). Nedostaci u kvantiteti postoje kada prodavatelj preda manju ili veću količinu stvari od ugovorene. Nedostaci u kvaliteti postoje:

1. ako stvar nema potrebna svojstva za svoju redovitu uporabu ili za promet,

⁶ Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 78/15, čl. 400)

2. ako stvar nema potrebna svojstva za posebnu uporabu za koju je kupac nabavlja, a koja je bila poznata prodavatelju ili mu je morala biti poznata,
3. ako stvar nema svojstva i odlike koje su izrijekom ili prešutno ugovorene, odnosno propisane,
4. kad je prodavatelj predao stvar koja nije jednaka uzorku ili modelu, osim ako su uzorak ili model pokazani samo radi obavijesti,
5. ako stvar nema svojstva koja inače postoje kod drugih stvari iste vrste i koja je kupac mogao opravdano očekivati prema naravi stvari, posebno uzimajući u obzir javne izjave prodavatelja, proizvođača i njihovih predstavnika o svojstvima stvari (reklame, označavanje stvari i dr.),
6. ako je stvar nepravilno montirana pod uvjetom da je usluga montaže uključena u ispunjenje ugovora o prodaji,
7. ako je nepravilna montaža posljedica nedostataka u uputama za montažu.

Međutim ako je kupac očekivao postojanje određenih svojstava stvari na temelju izjava proizvođača ili njegova predstavnika, nedostatak se ne uzima u obzir ako prodavatelj nije znao niti morao znati za te izjave, ili su te izjave bile opovrgnute do trenutka sklapanja ugovora ili one nisu utjecale na odluku kupca da sklopi ugovor.⁷

3.2. Pretpostavke odgovornosti prodavatelja za nedostatke

Kad na predmetu kojim je obveza ispunjena postoji nedostatak, prodavatelj odgovara kupcu ako postoje pretpostavke njegove odgovornosti. Opće pretpostavke odgovornosti su:

1. naplatnost ugovora
2. ispunjenje obveze
3. da kupac nije znao, niti morao znati za nedostatke
4. postojanje nedostatka u trenutku prijelaza rizika slučajne propasti ili oštećenja stvari s prodavatelja na kupca
5. da ugovorom nije isključena odgovornost za nedostatke

Dodatne pretpostavke odgovornosti za materijalne nedostatke su:

1. da nedostatak nije neznatan
2. da nije riječ o prisilnoj javnoj prodaji
3. da se nedostaci pokažu prije nego što isteknu dvije godine od predaje predmeta kupcu

⁷ Ibid., čl. 401

Kad postoje pretpostavke prodavateljeve odgovornosti za nedostatke, kupcu po zakonu pripadaju određena prava, ali ta prava prestaju propuštanjem obavještanja prodavatelja o nedostacima u zakonom određenim prekluzivnim rokovima i postavljanjem zahtjeva unutar određenih prekluzivnih rokova, pa su obavještanje o nedostacima i postavljanje zahtjeva unutar zakonskih rokova pretpostavke očuvanja kupčevih prava.

3.3. Rokovi za obavještanje o nedostatku

Kupac je prije trenutka sklapanja ugovora obvezan pregledati stvar čim je to faktički moguće, jer bi propuštanje pregleda, u odnosu na one nedostatke koje je bilo lako moguće opaziti, isključilo odgovornost prodavatelja. Uobičajen pregled kupac treba obaviti na način na koji bi ga obavila druga brižljiva osoba istog zanimanja i struke i prosječnog znanja i iskustva. Kao primjer potrebne kupčeve pozornosti sudska praksa uočava okolnost što se budući kupac automobila „s tuženim kao automehaničarem prethodno vozio u tom vozilu.“ Međutim obveza pregleda stvari ne odnosi se i na potrošačke ugovore. Naime potrošač kao kupac nije obvezan pregledati primljenu stvar.

Rokovi za obavještanje ovise o tome radi li se o vidljivim ili skrivenim nedostacima.

Vidljivi nedostaci mogu se uočiti običnim pregledom stvari, uobičajenim u prometu za tu stvar. O tim je nedostacima kupac dužan obavijestiti prodavatelja u roku od osam dana, a kod trgovačkog ugovora bez odgađanja, inače gubi pravo koje mu po toj osnovi pripada. Kad je pregled izvršen u nazočnosti obiju strana, kupac je dužan svoje primjedbe zbog vidljivih nedostataka priopćiti prodavatelju odmah, inače gubi pravo koje mu po toj osnovi pripada. Kod potrošačkih ugovora potrošač kao kupac nije obvezan pregledati stvar niti je dati na pregled, ali je obvezan obavijestiti prodavatelja o postojanju vidljivih nedostataka u roku od dva mjeseca od dana kad je otkrio nedostatak, a najkasnije u roku od dvije godine od prijelaza rizika na potrošača.

Skriveni nedostaci - ako se nakon primitka stvari od strane kupca pokaže da stvar ima neki nedostatak koji se nije mogao otkriti uobičajenim pregledom prilikom preuzimanja stvari, kupac je dužan, pod prijetnjom gubitka prava, o tom nedostatku obavijestiti prodavatelja u roku od dva mjeseca računajući od dana kad je nedostatak otkrio, a kod trgovačkog ugovora to mora učiniti bez odlaganja. Prodavatelj ne odgovara za nedostatke koji se pokažu nakon što protekne dvije godine od predaje stvari, a kod trgovačkog ugovora šest mjeseci. Kod prodaje

rabljenih stvari ugovorne strane mogu ugovoriti rok od jedne godine, a kod trgovačkih ugovora taj rok može biti i kraći.⁸ Stranke svakako ugovorom mogu produljiti navedene rokove.

Svi navedeni rokovi u kojima kupac treba obavijestiti prodavatelja o uočenim nedostacima imaju prekluzivan karakter. To znači da propuštanjem valjanog obavještanja u tim rokovima, vjerovnik gubi prava koja mu pripadaju s naslova dužnikove odgovornosti za materijalne nedostatke.

Pravilo o prekluzivnosti rokova za obavještanje vrijedi u dva slučaja: kad prodavač nije znao za nedostatak i kad nije mogao znati za nedostatak. U suprotnim slučajevima, kad je prodavatelj znao za nedostatak ili mu nedostatak uz zahtjevanu pozornost nije mogao ostati nepoznat, položaj strana je bitno drukčiji. Tad kupac uopće ne mora obavijestiti prodavatelja o nedostatku, pa ipak neće izgubiti prava i zahtjeve koja mu zbog nedostatka pripadaju. U tom slučaju više ne vrijede nikakvi rokovi, tj. ne postoji zastara i kupac ne gubi svoja prava, neovisno o proteku vremena.

Inače, obavijest o nedostatku, bilo vidljivom bilo skrivenom, ne mora imati određen sadržaj ni oblik, osim kad je riječ o trgovačkim ugovorima. Tada, da bi obaviješću o nedostacima sačuvao prava koja mu pripadaju, kupac u toj obavijesti mora: (1) opisati nedostatak, (2) pozvati prodavatelja da pregleda predmet ispunjenja, a ako obavijest ne sadrži oba elementa, smatrat će se da kupac nije obavijestio prodavatelja i njegova će prava prestati.

3.4. Isključenje odgovornosti za materijalne nedostatke

Ugovaratelji mogu sporazumno isključiti odgovornost prodavatelja za materijalne nedostatke. Odgovornost se može isključiti potpuno ili djelomično, na način da predugovor ili ugovor sadržavaju klauzulu o isključenju odgovornosti, u kojem slučaju, ovisno o suglasnoj volji stranaka, prodavatelj neće odgovarati za određene ili pak sve materijalne nedostatke stvari.

Ipak, unatoč sklapanju ove odredbe, ona je ništetna ako je:

- A. nedostatak bio poznat prodavatelju, a on o tome nije izvijestio kupca
- B. takvu odredbu prodavatelj nametnuo kupcu koristeći se svoji monopolskim položajem
- C. ako je riječ o potrošačkom ugovoru.⁹

⁸ Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 78/15, čl. 404)

Pravo na isticanje ništetnosti odredbe ne zastarijeva. Odgovornost za materijalne nedostatke isključena je i kod prisilne javne prodaje npr. prodaje pokretnine ili nekretnine u ovršnom postupku.

3.5. Primjer iz sudske prakse

Kao primjer iz sudske prakse bit će navedeno sudsko rješenje tužbe vezane uz pojavu skrivenog nedostatka na kupljenom vozilu. Inače, ugovorne strane su sklopile ugovor o kupoprodaji vozila s klauzulom „viđeno-kupljeno“, dakle s isključenjem odgovornosti za materijalne nedostatke. Međutim, sud je ovu odredbu proglasio ništetnom s obzirom da je tuženik odnosno prodavatelj bio upoznat s materijalnim nedostatkom na vozilu u trenutku nabave vozila, a o tome nije obavijestio tužitelja odnosno kupca.

Rješenje Županijskog suda u Zadru, Gž 1336/2016-2 od 19.04.2017.¹⁰

„Sud prvog stupnja je na temelju izvedenih dokaza utvrdio da je između tužitelja kao kupca i tuženika kao prodavatelja zaključen Ugovor o kupoprodaji vozila K.S., da je tuženik kod nabave vozila imao saznanja o određenim neispravnostima istoga, dok tužitelj nije imao saznanja o nedostacima jer isti nisu bili vidljivi prilikom pregleda vozila, a niti ga je tuženik obavijestio o nedostacima, odnosno o tome da je izvršen popravak motora većeg obima, pa kako je tužitelj sam popravio vozilo i pri tome imao trošak popravka u iznosu od 6.123,00 EUR, kao i trošak utvrđivanja kvara po vještaku u iznosu od 1.950,00 kn, to je u cijelosti udovoljio postavljenom tužbenom zahtjevu.

Pri tome ocjenjuje da je tužitelj postupio sukladno čl. 410. Zakona o obveznim odnosima te pravodobno i uredno obavijestio tuženika o skrivenim nedostacima (koji tuženiku nisu mogli biti nepoznati) te zatražio plaćanje troškova potrebnih da se vozilo dovede u vozno stanje uz dostavu troškovnika popravka, dakle, zatražio otklanjanje nedostatka, pri čemu smatra rok od 14 dana, koliko je prošlo od dostave zahtjeva za otklanjanje nedostatka do trenutka kada je tužitelj sam platio trošak popravka, smatra primjerenim.

⁹ Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, br.78/15, čl. 408)

¹⁰ Sudskapraksa.csp.vsrh.hr (2018) Gž 1336/2016-2 / Županijski sud u Zadru, građanski odjel, raspoloživo na: <https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/>

Iz spisa predmeta proizlazi da je između tuženika kao prodavatelja i tužitelja, kao kupca, zaključen Ugovor o kupoprodaji automobila marke K. S., uz naznaku da se automobil kupuje po principu „viđeno-kupljeno“, odnosno da se isključuje odgovornost prodavatelja za sve vidljive i skrivene materijalne nedostatke stvari koja je objekt prodaje.

Prema odredbi čl. 408. st. 1. ZOO-a, ugovaratelji mogu ograničiti ili sasvim isključiti prodavateljevu odgovornost za materijalne nedostatke stvari, s tim da je prema st. 2 istoga članka odredba ugovora o ograničenju ili isključenju odgovornosti za nedostatke stvari ništetna ako je nedostatak bio poznat prodavatelju, a on o njemu nije obavijestio kupca, a i onda kada je prodavatelj nametnuo tu odredbu koristeći se svojim monopolskim položajem te ako se radi o potrošačkom ugovoru.

Pravilno je sud prvog stupnja i po ocjeni ovog drugostupanjskog suda, analizom iskaza saslušanih svjedoka u postupku i dovodeći ih u vezu s dokumentacijom u spisu te izvedenim vještačenjem po vještaku prometne struke, utvrdio da je tuženik kod nabave vozila imao saznanja o određenim neispravnostima, da popravak motora koji je naručio tuženik nije proveden po pravilima struke u tehnički potrebnom obimu da bi mogao nastaviti nesmetani rad kroz očekivano dulje vrijeme eksploatacije, a o kojim nedostacima prilikom kupnje tužitelj nije mogao imati saznanja jer nisu bili vidljivi prilikom pregleda vozila, a niti ga je o tome obavijestio tuženik.

Naime, prema odredbi čl. 410. st. 1. ZOO kupac koji je pravodobno i uredno obavijestio prodavatelja o nedostatku može po svom izboru: 1) zahtijevati od prodavatelja da mu nedostatak ukloni, 2) zahtijevati od prodavatelja da mu preda drugu stvar bez nedostatka, 3) zahtijevati sniženje cijene, 4) izjaviti da raskida ugovor.

Tužitelj je pravodobno i uredno obavijestio tuženika o uočenim nedostacima pismenim zahtjevom te od nega zatražio otklanjanje nedostatka, na koji zahtjev tuženik nije odgovorio u roku od 14 dana, nakon kojeg roka je tužitelj sam o svom trošku popravio vozilo, čime je postupio po odredbi čl. 410. ZOO, slijedom čega je ovlašten od tuženika potraživati utužene iznose s osnove popravka vozila, uključujući i naknadu koju je imao na ime procjene štete na vozilu, odnosno angažiranja sudskog vještaka.

Stoga je sud prvog stupnja na potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje pravilno primjenio materijalno pravo kada je udovoljio postavljenom tužbenom zahtjevu, kao i odredbu čl. 154. st. 1 ZPP prilikom donošenja odluke o troškovima postupka.“

4. PRAVA KUPCA

Odredbe čl. 410 Zakona o obveznim odnosima utemeljuju prava koja pripadaju kupcu u slučaju postojanja materijalnog nedostatka predane stvari. Prema tom članku kupac koji je pravodobno i uredno obavijestio prodavatelja o nedostatku može po svom izboru:

- zahtijevati od prodavatelja da nedostatak ukloni
- zahtijevati od prodavatelja da mu preda drugu stvar bez nedostatka
- zahtijevati sniženje cijene
- izjaviti da raskida ugovor.¹¹

U svakom od navedenih slučajeva kupac ima pravo i na popravljavanje štete prema općim pravilima o odgovornosti za štetu, uključujući i štetu koju je ovaj zbog nedostatka pretrpio na drugim svojim dobrima. Međutim, ako je nedostatak neznatan, kupac nema pravo na raskid ugovora, ali mu pripadaju druga prava iz odgovornosti za materijalne nedostatke, uključujući i pravo na popravljavanje štete. Troškove otkljanjanja nedostatka i predaje druge stvari bez nedostatka snosi prodavatelj.

4.1. Međusobni odnos pojedinih prava kupaca

Primarna kupčeva prava su pravo zahtijevati uklanjanje nedostatka ili predati drugu stvar bez nedostatka i pravo zahtijevati sniženje cijene i ona pripadaju kupcu alternativno, a to znači da kupac ne može zahtijevati i jedno i drugo. Naime, svi ti zahtjevi se međusobno isključuju i zato kažemo da su alternativni. Jedino u slučaju sukcesivnog otkrivanja različitih nedostataka kupac bi mogao sukcesivno zahtijevati najprije jedno, pa onda drugo od ta dva prava.¹²

Kupčevo pravo na raskid ugovora pravo je koje kupac ima podredno pravo zahtijevati otkljanjanje nedostataka ili predaju druge stvari bez nedostatka.

Pravo na naknadu štete kupcu pripada čim kupac ima ostala prava navedena u članku 410. i njemu to pravo pripada makar se uza nj odluči koristiti i nekim od ostalih prava. Zato kažemo da je taj zahtjev kumulativan.

Kupac je slobodan pri odlučivanju kojim će se pravom koristiti, a činjenica što je kupljenu stvar rabio određeno vrijeme nema za posljedicu gubitak ili ograničavanje njegovih prava.

¹¹ Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, br.78/15, čl. 410)

¹² Gorenc, V. Belanić, V. Momčinović, H. Perkušić, A. (2011.): Komentar Zakona o obveznim odnosima, Narodne novine, str. 705

4.2. Raskid ugovora

Kupčevo pravo na raskid ugovora u pravilu je ograničeno rokom koji kupac, što je zahtijevao otklanjanje nedostataka ili predaju stvari bez nedostatka, u pravilu mora ostaviti prodavatelju.

Prodavatelj u pravilu ima pravo na razumni rok za oklanjanje nedostatka odnosno predaju stvari bez nedostaka i tek kad bezuspješno istekne taj rok kupac ima alternativno pravo jednostrano raskinuti ugovor ili zahtijevati sniženje cijene.

Međutim postoje iznimni slučajevi kad kupac svojom voljom može raskinuti ugovor i bez ostavljanja naknadnog roka. To se događa kada prodavatelj, nakon primljene obavijesti o nedostacima i zahtjeva za urednim ispunjenjem, priopći kupcu da neće ispuniti ugovor ili ako iz okolnosti konkretnog slučaja očito proizlazi da prodavatelj neće moći ispuniti ugovor ni u naknadnom roku, kao i u slučaju kad kupac zbog zakašnjenja prodavatelja ne može ostvariti svrhu radi koje je sklopio ugovor.¹³

Raskid ugovora po zakonu uslijedit će samo u slučaju kad je kupac točno odredio naknadni rok za uredno ispunjenje, pa je taj rok bezuspješno istekao, i to pod pretpostavkom da je taj rok razumno dug ili duži od razumnog roka koji pripada prodavatelju. Ako bi naknadni rok određen po kupcu bio kraći od razumnog, onda bi ugovor također bio raskinut ex lege, ali tek bezuspješnim istekom razumnog roka, a ne po kupcu određenog roka.

4.3. Gubitak prava na raskid ugovora zbog nedostatka

Iz prethodnog izlaganja možemo zaključiti da je prva pretpostavka mogućnosti raskida ugovora potrebni istek primjerenog naknadnog roka za ispunjenje. Druga je pretpostavka kupčeva mogućnost vraćanja primljene stvari (s nedostacima) u stanju u kojem ju je primio.

Međutim, unatoč nemogućnosti vraćanja stvari, bilo uopće ili u primljenom stanju, ugovor će moći biti raskinut:

- ako je stvar potpuno ili djelomično propala ili oštećena zbog nedostatka koji opravdava raskid ugovora
- ako je stvar potpuno ili djelomično propala ili oštećena zbog nekog događaja koji ne potječe od kupca niti od neke osobe za koju on odgovara

¹³ Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 78/15, čl. 412)

- ako je stvar potpuno ili djelomično propala ili oštećena pri ispunjenju obveze kupca da pregleda stvar
- ako je kupac prije nego što je otkriven nedostatak potrošio ili izmijenio jedan dio stvari u tijeku njezine redovite upotrebe, te
- ako je oštećenje ili izmjena bez značenja¹⁴

Jedan od navedenih slučajeva ilustrirat ćemo i primjerom. Naime, nakon primanja stvari, a prije otkrivanja skrivenog nedostatka, kupac može početi rabiti stvar sukladno njezinoj namjeni. On je može potrošiti, te upravo pri njenom trošenju ili po njenom trošenju ustanoviti postojanje nedostatka (npr. pokvarena hrana). On je može izmijeniti, npr. njenom preradom, te upravo pri preradi ustanoviti da postoje nedostaci (npr. nekvaliteta prerađivanog materijala).

U takvom slučaju kupac je postupao savjesno, ali unatoč tome ne može vratiti prodavatelju stvar bili uopće ili u stanju u kojem je istu primio.

Sukladno okolnosti što prodavatelj ne odgovara za neznatne materijalne nedostake, tako se ni pri vraćanju stvari neznatno oštećenje ili izmjena ne uzima uobzir, odnosno ne otklanja kupčevo pravo na raskid ugovora.

4.4. Prava kupca u slučaju nedostataka u kvantiteti

Ako postoje kvantitavni nedostaci stvari, kupac ima pravo po svom izboru:

- A. u slučaju kada dio predane stvari ima nedostatak ili ako je predan samo dio stvari, zahtijevati raskid ugovora u pogledu dijela koji ima nedostatak ili samo u pogledu dijela, odnosno količine koja nedostaje.¹⁵ Radi se dakle o djelomičnom raskidu ugovora. Iznimno, kupac ima pravo raskinuti cijeli ugovor ako ugovorena količina ili predana stvar čini cjelinu, odnosno ako kupac ima opravdani interes da primi ugovorenu stvar ili količinu u cjelini.
- B. u slučaju kada je prodavatelj dao kupcu veću količinu nego što je ugovoreno, a kupac u razumnom roku ne izjavi da odbija višak, smatra se da je primio višak te ga je dužan

¹⁴ Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 78/15, čl. 417)

¹⁵ Ibid., čl. 414

platiti po ugovorenoj cijeni.¹⁶ Ova predmnijeva vrijedi za trgovačke ugovore i proizlazi iz zahtjeva za povećanom pozornošću trgovaca, te iz obveze suradnje u obveznim odnosima, ali i zbog toga što će u stvarnosti kupcima iz trgovačkih ugovora često biti prihvatljivo i sklapanje ugovora za veću količinu od ugovorene.

- C. u slučaju kada je prodavatelj dao kupcu veću količinu nego što je ugovoreno, a kupac odbije primiti višak, prodavatelj je dužan nadoknaditi kupcu štetu. Zbog isporuke neugovorenog viška količine kupac može pretrpjeti štetu zbog povećanih troškova pregleda odnosno kontrole robe, prijevoza, osiguranja, odvajanja, skladištenja i sličnog, a za pravo na naknadu štete osim pretrpljenja štete potrebno je i postojanje uzročne veze između isporučenog viška količine i štete koju je kupac pretrpio.

4.5. Rok za ostvarivanje prava

Kad je kupac obavještanjem prodavatelja očuvao prava koja mu pripadaju, od dana obavještanja o nedostacima, počinje teći rok od dvije godine, čijim istekom će se njegova prava ugaziti. Budući da se radi o prekluzivnom roku, po njegovu bezuspješnom isteku kupčeva će prava nestati. Zbog toga, unutar tog roka, kupac treba poduzeti odgovarajuću radnju usmjerenu na ostvarenje svojih prava, tj. najčešće tužbom pokrenuti parnični postupak.

Od ovog pravila o prekluzivnom roku postoje dvije iznimke kad će kupčeva prava biti potpuno ili djelomično očuvana:

- Njegova prava bit će potpuno sačuvana tj. istekom dvije godine neće se ugaziti, onda kad je kupac prodavateljevom prijevarom bio naveden na propuštanje vršenja svojih prava u tom roku tj. podizanje odgovarajuće tužbe.
- Djelomično će ostati sačuvana i prava kupca koji još nije ispunio svoju protuobvezu tj. isplatio kupoprodajnu cijenu. Taj kupac, ako prodavatelj postavi zahtjev za plaćanje cijene, može tom prodavateljevom zahtjevu, u obliku prigovora, suprostaviti zahtjev za snižavanje cijene ili naknadu štete.

¹⁶ Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 78/15, čl. 415)

5. ODNOS PRAVILA O ODGOVORNOSTI ZA MATERIJALNE NEDOSTATKE STVARI I JAMSTVA

U potrošačkoj praksi često dolazi do poistovjećivanja odgovornosti za materijalne nedostatke stvari i jamstva za ispravnost prodane stvari, odnosno garancije. Iako se doista radi o pravnim institutima koji imaju mnogo sličnosti, pa se često nadopunjuju, situacije u kojima se ova dva instituta primjenjuju mogu se bitno razlikovati. Stoga ćemo navesti osnovne značajke jamstva kako bi mogli istaknuti bitne razlike, ali i sličnosti između ova dva instituta.

5.1. Osnovne značajke jamstva

To je institut koji ima specifično mjesto u obveznom pravu i u hrvatskom je zakonodavstvu reguliran člancima 423. do 429. Zakona o obveznim odnosima. Odgovornost iz garancije postoji samo u slučajevima kada je za određeni proizvod izdan jamstveni list. Jamstvenim listom prodavatelj jamči da će prodana stvar ispravno funkcionirati ako se rabi prema uputama u tijeku određenog vremena. No iako je kupac u ugovornom odnosu s prodavateljem, u ovom institutu i proizvođač dolazi u prigodu da izravno odgovara kupcu, iako mu je prodavatelj predao jamstveni list kojim proizvođač jamči ispravnost stvari za određeno razdoblje od predaje stvari kupcu.

Jamstvo obvezuje pod uvjetima pod kojima je dano bez obzira na oblik u kojem je dano (jamstveni list, usmena izjava, popratno reklamiranje i sl.), ali kupac ima ovlaštenje zahtijevati da mu jamstvo bude izdano u pisanom obliku ili u nekom drugom trajnom mediju koji mu je dostupan.¹⁷

5.2. Sadržaj jamstva

Sadržaj jamstva određuje sam davatelj jamstva, te time posredno određuje i prava kupca, jer se njegova prava na popravak, odnosno zamjenu stvari odnose samo na one osobine za čije je postojanje davatelj jamstva jamčio. Odgovornost za ispravnost stvari je objektivna, što znači da nije potrebna nakana ili nepozornost davatelja jamstva, već je dovoljna neispravnost stvari da on (davatelj jamstva) bude odgovoran.

¹⁷ Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 78/15, čl. 423)

Jamstvo mora sadržavati navode o:

1. sadržaju kupčevih prava tj. o pravima koja mu pripadaju
2. odredbi da jamstvo ne utječe na ostala prava koja pripadaju kupcu po drugim pravnim osnovama (npr. na temelju odgovornosti prodavatelja za materijalne nedostatke stvari)
3. trajanju jamstva
4. teritorijalnom području važenja jamstva
5. drugim pojedinostima koje su potrebne kupcu za ostvarivanje njegovih prava
6. indentifikacijskim podacima tj. ime odnosno naziv i adresu osobe koja je izdala jamstvo

Međutim, treba naglasiti da propusti u vezi sadržaja davatelja jamstva ne utječu na valjanost jamstva.

5.3. Prava kupca po osnovi jamstva

Kad je prodavatelj predao kupcu jamstveni list kojim proizvođač jamči ispravnost stvari u tijeku određenog vremena, računajući od njezine predaje kupcu, kupac ima pravo, ako stvar nije ispravna:

1. zahtijevati popravak stvari u razumnom roku ili ako stvar u tom roku ne bi bila popravljena, zahtijevati predaju druge ispravne stvari,¹⁸
2. raskinuti ugovor, ako u razumnom roku stvar ne bi bila popravljena niti mu predana druga ispravna stvar,
3. na naknadu troškova u svezi s popravkom ili zamjenom stvari, ako bi imao troškova,
4. na naknadu štete koju je pretrpio zbog toga što je bio lišen uporabe stvari od trenutka traženja popravka ili zamjene do njihova izvršenja.¹⁹

Općenito, ako je stvar neispravna, kupac ima pravo zahtijevati popravak stvari, pod čime treba podrazumijevati kupčevo pravo i prodavateljevu odnosno proizvođačevu obvezu da stvar učini ispravnom. Kupac ne može prvo zahtijevati da mu se preda druga ispravna stvar, nego samo popravak. Tek u slučaju da prodavatelj ne popravi stvar u razumnom roku kupac ima pravo zahtijevati predaju druge ispravne stvari. S druge strane, prodavatelj odnosno proizvođač ima pravo predati kupcu drugu ispravnu stvar povodom njegova zahtjeva za

¹⁸ Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 78/15, čl. 423)

¹⁹ Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 78/15, čl. 426)

popravak, ako ocjeni da mu je to prikladnije (snosi manje posljedice), a svrha za kupca će biti postignuta.

Kupac može kako od prodavatelja tako i od proizvođača zahtijevati ostvarenje prava koja mu pripadaju na temelju jamstvenog lista, iz čega proizlazi da mu oni odgovaraju solidarno, što znači da kupac može zahtijevati ostvarenje svih svojih prava od obojice, i to istovremeno ili redosljedom koji kupac drži prikladnim.

Kupac može zahtijevati od prodavatelja, odnosno proizvođača popravak ili zamjenu stvari u tijeku jamstvenog roka, bez obzira kad se nedostatak pojavio. Također, kupac ima pravo na naknadu štete koju je pretrpio zbog toga što je bio lišen uporabe stvari od trenutka traženja popravka ili zamjene do njihova izvršenja.

U slučaju manjeg popravka jamstveni rok produljuje se onoliko koliko je kupac bio lišen uporabe stvari. Ali kad je zbog neispravnosti stvari izvršena njezina zamjena ili njezin bitni popravak, jamstveni rok počinje teći ponovno od zamjene, odnosno od vraćanja popravljene stvari. Ako je zamijenjen ili bitno popravljen samo neki dio stvari, jamstveni rok počinje teći ponovno samo za taj dio.

Vežano uz troškove i rizik propasti ili oštećenja stvari, prodavatelj odnosno proizvođač dužan je o svom trošku prenijeti stvar gdje se treba popraviti, odnosno zamijeniti te popravljenu odnosno zamijenjenu stvar vratiti kupcu, a za to vrijeme prodavatelj odnosno proizvođač snosi rizik za propast ili oštećenje stvari.²⁰

Ako se radi o složenoj stvari u čijoj je proizvodnji sudjelovalo više samostalnih proizvođača pojedinih dijelova, njihova odgovornost prema proizvođaču stvari za njezinu neispravnost, koja potječe od tih dijelova, prestaje kad prestane odgovornost proizvođača stvari prema kupcu.

Kupac gubi prava na temelju jamstva nakon isteka jedne godine računajući od dana kada je od proizvođača zatražio popravak ili zamjenu stvari.

²⁰ Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 78/15, čl. 427)

5.4. Razlike između jamstva i odgovornosti za materijalne nedostatke

Iz svega navedenog mogu se uočiti sličnosti ali i bitne razlike između jamstva i odgovornosti za materijalne nedostatke. Jamstvo je institut koji ima specifično mjesto u obveznom pravu i ne smijemo ga izjednačiti s odgovornošću prodavatelja za materijalne nedostatke stvari jer ne označuje odgovornost za nedostatke u kakvoći, odnosno količini stvari. Naime, jamstvenim listom prodavatelj samo jamči da će prodana stvar ispravno funkcionirati ako se rabi prema uputama u tijeku određenog vremena.

Osim toga, odgovornost za materijalne nedostatke temelji se na zakonu i ne može se isključiti u potrošačkim ugovorima. Ona postoji kod svake potrošačke prodaje i primjenjuje se na svakog prodavatelja. Zbog toga se često naziva pravnim jamstvom. S druge strane, jamstvo vrijedi samo kada ga netko izriječno da, pa ga nazivaju još i komercijalnim ili izričitim jamstvom.

Pretpostavka odgovornosti za materijalne nedostatke stvari je postojanje nedostatka u trenutku predaje stvari, odnosno prijelaza rizika na kupca, s tim da se predmnijeva da je nedostatak koji se pojavio šest mjeseci od prijelaza rizika postojao u prijelazu rizika. S druge strane, davatelj jamstva odgovara za neispravnost stvari koji se pojave tijekom jamstvenog roka.

Rok odgovornosti prodavatelja za materijalne nedostatke je dvije godine od predaje stvari i zakonski je utvrđen dok trajanje jamstva ovisi o onome tko ga izdaje i ne postoji poseban rok unutar trajanja jamstva u kojem treba obavijestiti davatelja jamstva o neispravnosti da bi se ostvarilo pravo na njezino otklanjanje. Jamstveni rok može se utvrditi propisom, može ga dati proizvođač, ali ga stranke i same mogu ugovoriti. Jamstveni rokovi obično su dulji od roka predviđenog u zakonu glede odgovornosti za nedostatke. Osim toga jamstvo određeno propisima ne ograničava proizvođače da preuzmu i veće obveze.

Kupac može zahtijevati od prodavatelja, odnosno proizvođača popravak ili zamjenu stvari u tijeku jamstvenog roka, bez obzira kad se nedostatak pojavio. Treba naglasiti da to kupčevo pravo nije ograničeno nekim subjektivnim ili objektivnim prekluzivnim ili sličnim rokom koji bi tekao od njegova saznanja ili od trenutka kad je stvar postala neispravna. Dakle, različito od materijalnih nedostataka (gdje postoje i objektivni i subjektivni prekluzivni rokovi unutar kojih kupac mora obavijestiti prodavatelja o nedostacima) ovdje kupac može zahtijevati popravak, odnosno predaju druge ispravne stvari do isteka jamstvenog roka, neovisno o tome kad je stvar do prije isteka jamstvenog roka postala neispravna.

Možemo zaključiti da odgovornost za materijalne nedostatke postoji *ex lege*, odnosno po samom zakonu i nastaje samim sklapanjem kupoprodajnog ugovora, dok za nastanak jamstva potrebna je izjava o jamstvu. Za nedostatke kupcu odgovara prodavatelj, dok za jamstvo odgovara ona osoba koja je dala izjavu, a to može pored prodavatelja biti i proizvođač. Jamstvo se odnosi na ispravnost stvari te obuhvaćaju manji dio slučaja nego što to obuvaća odgovornost za nedostatke.

U zakonu je navedeno razdoblje tijekom kojeg prodavatelj odgovara za nedostatke, a rok jamstva je naveden u izjavi o jamstvu. Još jedna bitna razlika je u tome što prava koja kupcu pripadaju zbog nedostatka na stvari gase se ako kupac u zakonskom navedenom roku ne obavijesti prodavatelja o nedostacima, dok u slučaju jamstva, kupčeva prava traju bez obzira na obavještavanje, jer smo već prije naveli da se kod jamstva ne radi o prekluzivnom roku.

Radi se dakle, o različitim institutima obveznog prava koje ne smijemo poistovjeđivati. I dok odgovornost za materijalne nedostatke, predstavlja minimum prava koje bi stjecatelj stvari trebao imati, jamstvo predstavlja povećanu razinu zaštite od nesukladnosti kupljene stvari koju je netko spreman dati kupcima svojih proizvoda.

Treba istaknuti da pravila o jamstvu ne služe da bi se njima isključila odgovornost za materijalne nedostatke. I kad je dano jamstvo prodavatelj i dalje odgovara na temelju zakonskih pravila o odgovornosti za materijalne nedostatke.

6. USKLAĐENOST INSTITUTA ODGOVORNOSTI ZA MATERIJALNE NEDOSTATKE STVARI U ZOO-u S PRAVOM EU

Već smo ranije istaknuli da je odgovornost za materijalne nedostatke stvari u hrvatskom zakonodavstvu regulirana Zakonom o obveznim odnosima koji je izmijenjen 2005 godine. Izmjene u tom zakonu najvećim su dijelom posljedica napora da se udovolji obvezi usklađivanja hrvatkog pravnog poretka s pravom Europske unije, i to u oblasti zaštite prava potrošača. Presudan utjecaj na promjene pravila vezanih za institut odgovornosti za materijalne nedostatke stvari imala je Direktiva 1999/44/EC Europskog Parlamenta i Vijeća od 25. svibnja 1999., o nekim aspektima prodaje potrošačkih roba i s njima povezanim garancijama.

6.1. Direktiva 1994/44/EZ Europskog parlamenta

Direktiva 1999/44/EC jedna je od najvažnijih smjernica Europske zajednice koja se bavi problemima vezanim za odgovornost prodavatelja za materijalne nedostatke prodane stvari. Ona je direktiva minimalnog usklađenja koja propisuje minimalni skup zajedničkih pravila kojima se određuju uvjeti prodaje potrošačke robe kao i osnovni standardi zaštite potrošača u slučaju proizvoda s materijalnim nedostatkom i jamstva koje moraju zadovoljiti sve države članice Europske unije.

Iako se radi o direktivi koja je, po svom nazivu i po pravilima koje sadrži, tipična „potrošačka smjernica“, njeno je značenje mnogo šire. Naime, ona predstavlja jedan od najznačajnijih koraka na putu modernizacije i unifikacije ugovornog prava uopće, a posebno prava kupoprodaje u Europi.²¹ To posebno i stoga što se pravilo o odgovornosti prodavatelja za materijalne nedostatke prodane stvari, ne samo u hrvatskom nego i u većini ostalih europskih pravnih sustava primjenjuje ne samo na potrošačke, nego i na sve ostale naplatne ugovore. Iz toga proizlazi da značaj unifikacije kojoj teži ova direktiva daleko nadmašuje njenu formalno pravnu obvezujuću snagu.

Naime, i hrvatski je zakonodavac, prilikom izmjene Zakona o obveznim odnosima, neka od pravila iz ove direktive koja se odnose na zaštitu potrošača prihvatio kao rješenja koja se primjenjuju ne samo na potrošačke ugovore, nego i na sve ostale ugovore o kupoprodaji.

²¹ Petrić, S. (2006): Odgovornost za materijalne nedostatke stvari prema novom ZOO, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 27. br. 1., str. 96

6.2. Proširenje pojma materijalnog nedostatka

Prihvaćanjem nekih pravila ove direktive, u novi Zakon o obveznim odnosima unose se promjene vezane, prije svega, uz definiranje pojma materijalnog nedostatka odnosno dodaju se novi slučajevi u kojima se smatra da stvar ima materijalni nedostatak.

Tako se smatra da stvar ima materijalni nedostatak ako nema svojstva koja inače postoje kod drugih stvari iste vrste i koju je kupac mogao opravdano očekivati prema naravi stvari, posebno uzimajući u obzir javne izjave prodavatelja, proizvođača i njihovih predstavnika o svojstvima stvari kao što su reklame, označavanje stvari i sl. Iako ova odredba može izazvati početna nesnalaženja u sudskoj praksi, budući da u naše pravo uvodi kriterij „opravdanog očekivanja“, treba je barem sa stanovišta kupca pozdraviti kao dobro rješenje jer značajno proširuje pojam materijalnog nedostatka stvari.

Uvođenjem ovog kriterija po prvi put je u institut odgovornosti za materijalne nedostatke stvari uvedena zaštita kupca od nepoštenog i zavaravajućeg reklamiranja i označavanja stvari. Prodavatelj je odgovoran za javne izjave vezane za stvar, što je, pogotovo u uvjetima agresivne primjene suvremenih marketinških metoda, veoma važno.

Osim toga, nedostatkom stvari po novom ZOO-u smatraju se i nedostaci koji su posljedica grešaka u montaži stvari koju obavlja prodavatelj, odnosno grešaka u uputama za montažu koju obavlja kupac.

6.3. Vrijeme pojavljivanja nedostatka

Pod utjecajem Direktive 1999/44/EZ izvršene su značajne izmjene i u određivanju vremena u kojemu se materijalni materijalni nedostatak mora pojaviti da bi prodavatelj odgovarao za njega.

Prema novom ZOO-u ostaje odredba da prodavatelj odgovara za nedostatke koji postoje u trenutku prijelaza rizika odnosno u trenutku predaje stvari kupcu. No ovoj se odredbi dodaje nova odredba prema kojoj se predmnijeva da je nedostatak koji se pojavio u roku od šest mjeseci od prijelaza rizika postojao i u vrijeme prijelaza rizika. Novom odredbom preuzetom iz Direktive 1994/44/EZ položaj kupca značajno se olakšava jer postoji oboriva predmnijeva da je nedostatak koji se pojavio u roku od šest mjeseci od predaje stvari postojao u trenutku predaje.

To znači da prodavatelj mora dokazivati da nedostatak nije postojao u trenutku predaje. Iako je ovo pravilo preuzeto iz Direktive 1999/44/EZ, dakle radi se o pravilu koje je namijenjeno zaštititi potrošača, prema Zakonu o obveznim odnosima ova se predmnijeva primjenjuje na sve ugovore o kupoprodaji.

6.4. Obveza pregleda stvari

Savjesnost kupca jedna je od pretpostavki odgovornosti prodavatelja za materijalne nedostatke stvari, tj. prodavatelj ne odgovara za nedostatke ako su u trenutku sklapanja ugovora bili poznati kupcu ili mu uz dužnu pozornost nisu mogli ostati nepoznati. Odredba Zakona o obveznim odnosima koja se odnosi isključivo na potrošačke ugovore posljedica je usklađivanja hrvatskog prava s pravilima Smjernice 1999/44, koja ne predviđa potrošačevu obvezu pregleda stvari kao preduvjet prodavateljeve odgovornosti za nedostatke. Slijedom toga, na njega se ne mogu primjenjivati ni pravila koja savjesnost kupca definiraju s obzirom na to kako je izvršen pregled stvari.

Uređujući pravila o dužnosti pregleda stvari polazna točka za zakonodavca bilo je stanovište Direktive 1999/44 prema kojemu kod potrošačkih ugovora pregled stvari nije uvjet odgovornosti prodavatelja. Primjenjujući ovo pravilo direktive ZOO-u izričito isključuje obvezu potrošača da pregleda stvar. Time se svakako favorizira potrošač, tj. za njega je ostvarenje prava iz odgovornosti olakšano u odnosu na profesionalnog kupca i kupca iz građanskopravnog ugovora utoliko što ne mora pregledati stvar niti je mora dati na pregled u određenim rokovima, pod prijetnjom gubitka prava iz odgovornosti za nedostatke stvari.

No, time je ujedno za potrošačke ugovore i razlikovanje između vidljivih i nevidljivih nedostataka postalo pravno irelevantno, budući da je kriterij razlikovanja između vidljivih i skrivenih nedostataka u tome da li se nedostatak mogao otkriti uobičajenim pregledom stvari ili ne. Obveza pregleda stvari isključena je samo za potrošačke ugovore, odnosno ZOO zadržava ovu obvezu, a time i razlikovanje između vidljivih i nevidljivih nedostataka, za trgovačke i klasične građanskopravne ugovore.

6.5. Izmjene vezane za prava kupaca

Ispunjavajući obvezu da hrvatsko pravo uskladi s minimalnim standardima zaštite prava potrošača utvrđenima u Direktivi 1999/44/EZ zakonodavac je izmjenio ili dopunio i neke odredbe vezane za ostvarivanje prava kupaca.

Prije svega, to se odnosi na produljenje roka u kojemu kupac može ostvarivati svoja prava s naslova odgovornosti za materijalne nedostatke. Prema starom Zakonu o obveznim odnosima taj rok je iznosio jednu, a sada je produžen na dvije godine od obavještanja prodavatelja o postojanju nedostatka. Radi se o prekluzivnom, a ne zastarnom roku, tj. protekom dvije godine prestaju sva prava kupca, a ne samo pravo na tužbu.

Međutim, pravila Direktive zahtijevaju da zastarni rok po pravilima prava država članica ne istekne prije proteka dvije godine od predaje stvari, a po hrvatskom pravu radi se o prekluzivnom roku koji počinje teći od pravodobne obavijesti o nedostatku. Iz toga proizlazi da je rješenje ZOO-a po kupca nepovoljnije u jednom dijelu od pravila Direktive jer protekom roka gubi prava u cijelosti, a ne samo pravo na tužbu. No, u drugom je dijelu ono za kupca povoljnije jer rok počinje teći kasnije, tj. od dana pravodobne obavijesti.²² To posebno vrijedi za potrošačke ugovore jer je kod njih kupac obavezan obavijestiti prodavatelja o nedostatku u roku od dva mjeseca od otkrivanja nedostatka.

U novi Zakon o obveznim odnosima uvodi se još jedna izmjena vezana za odredbu koja dopušta ugovornim strankama da ograniče ili isključe odgovornost za materijalne nedostatke stvari. Naime, i prema starom ZOO, ova je odredba bila ništetna ako je nedostatak bio poznat prodavatelju, a on o njemu nije obavijestio kupca, a i onda kad je prodavatelj nametnuo tu odredbu koristeći se svojim monopolskim položajem.

Novi ZOO dodaje i pravilo da je odredba o ograničenju ili isključenju uvijek ništetna ako se radi o potrošačkom ugovoru. Time je prihvaćena odredba Direktive 1999/44/EZ koja nalaže nacionalnim pravima da ništetnom proglase svaku odredbu potrošačkog ugovora kojom se prava kupaca uvedena ovom Direktivom ograničavaju ili isključuju. Naravno, pravilo čl. 408. st. 2. ne isključuje mogućnost da se stranke, nakon što je odgovornost prodavatelja po zakonu već nastala, slobodno dogovore o međusobnim pravima i obvezama.

²² Petrić, S. (2006): Odgovornost za materijalne nedostatke stvari prema novom ZOO, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 27. br. 1., str. 122

6.6. Zaštita potrošača

Sva do sada navedena pravila koja se bave problemima vezanim za odgovornost prodavatelja za materijalne nedostatke stvari, samo su dio korpusa pravila kojima se u europskom pravu štiti položaj potrošača. Naime, u europskom pravu posebno se intenzivno razvija danas već posebna pravna grana, a to je tzv. potrošačko pravo ili pravo zaštite potrošača.

Mnogostruki su razlozi tako intenzivnog razvoja. Prije svega je ostvarenje jednog od temeljnog cilja zajednice, a to je formiranje i unaprjeđenje jedinstvenog i slobodnog europskog tržišta koje počiva na slobodama kretanja roba, usluga, ljudi i kapitala. A slobodno kretanje potrošača na tržištu moguće je samo ako u svim dijelovima zajednice potrošač ima barem približno isti stupanj zaštite svojih prava i interesa. Ni robe i usluge se na tržištu ne mogu slobodno kretati ako njihovi prodavatelji strahuju od različitog pravnog uređenja položaja potrošača.

Stoga je i Hrvatska, sada već punopravna članica Europske unije, prihvatila obvezu usklađivanja svog pravnog poretka s europskim pravnim stečevinama u području zaštite potrošača. Tako je reformiran i institut odgovornosti za materijalne nedostatke stvari, čije smo izmjene detaljnije obrazložili u ovom radu.

Naime, hrvatski je zakonodavac 2005. godine donio novi Zakon o obveznim odnosima u kojemu se Direktiva 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o nekim aspektima prodaje robe široke potrošnje i popratnim jamstvima upotrijebila kao temelj za uređenje općeg instituta odgovornosti za materijalne nedostatke stvari koji se primjenjuje ne samo za potrošačke, nego i na sve ostale ugovore o kupoprodaji, osim ako zakonom što nije posebno propisano.

7. ZAKLJUČAK

Iz svega navedenog možemo zaključiti da je odgovornost za materijalne nedostatke stvari veoma važan institut obveznog prava koji služi jačanju obveznopравnih odnosa. Njegov značaj proizlazi ne samo iz gospodarske i pravne važnosti ugovora o prodaji, već i iz činjenice da se pravila o odgovornosti koja vrijede za ovaj ugovor primjenjuju i na sve ostale naplatne ugovore, ako zakonom nije drugačije propisano.

Donošenjem novog Zakona o obveznim odnosima 2005. godine, unesene su u hrvatsko pravo određene, u nekim aspektima i značajnije izmjene pravila koja uređuju odgovornost za materijalne nedostatke stvari. Te izmjene rezultat su usklađivanja hrvatskog pravnog poretka s europskim pravnim stečevinama u području zaštite potrošača.

Načelno govoreći, prema odredbama ZOO-a, prodavatelj odgovara za materijalne nedostatke stvari koje je ona imala u trenutku prijelaza rizika na kupca, bez obzira je li mu to bilo poznato. Prodavatelj odgovara i za one nedostatke stvari koji se pojave nakon prijelaza rizika na kupca ako su posljedica uzroka koji je postojao prije toga. Predmnijeva se da je nedostatak koji se pojavio u roku od šest mjeseci od prijelaza rizika postojao u prijelazu rizika, osim ako prodavatelj ne dokaže suprotno ili suprotno proizlazi iz naravi stvari ili naravi nedostatka.

Da bi se kupac mogao koristiti pravima koja mu pripadaju s naslova odgovornosti za materijalne nedostatke, on mora, ako se radi o vidljivim nedostacima, u roku od osam dana od pregleda stvari, a u slučaju trgovačkih ugovora bez odgode, obavijestiti prodavatelja o nedostatku. U slučaju skrivenih nedostataka potrošač ima obvezu da u roku od dva mjeseca od otkrivanja nedostatka obavijesti prodavatelja o postojanju nedostatka, a kod trgovačkih ugovora bez odgode. Treba naglasiti da su svi ovi rokovi prekluzivni što znači da kupac koji nije ispunio svoju obvezu, da u roku obavijesti prodavatelja o postojanju nedostatka, gubi svoja prava.

Prava kupca koji je pravodobno obavijestio prodavatelja o materijalnim nedostacima gase se nakon isteka dvije godine od dana odašiljanja obavijesti, osim ako je kupac prodavateljevom prijevarom bio spriječen ostvariti svoja prava. I ovdje se radi o prekluzivnom roku.

Navedena zakonska regulativa ukazuje da je odgovornost za materijalne nedostatke stvari važan pravni institut koji je posebno zakonski reguliran i koji kao takav ne možemo poistovjećivati s jamstvom za ispravnost stvari (garancijom), što se često čini. Iako se radi o pravnim institutima koji imaju mnogo sličnosti, pa se često nadopunjuju, situacije u kojima se

ova dva instituta primjenjuju mogu se bitno razlikovati. Osim toga odgovornost za materijalne nedostatke temelji se na zakonu, dakle postoji ex lege, dok jamstvo obvezuje samo onda kada ga netko izrijekom da. I kad je dano jamstvo prodavatelj i dalje odgovara na temelju zakonskih pravila o odgovornosti za materijalne nedostatke stvari. Naime, pravila o jamstvu ne služe da bi se njima isključila odgovornost za materijalne nedostatke. I dok odgovornost predstavlja minimum prava koje bi kupac trebao imati, jamstvo predstavlja povećanu razinu zaštite od nesukladnosti kupljene stvari koju je netko spreman dati kupcima svojih proizvoda. Stoga ova dva instituta trebamo jasno razlikovati.

U ovom radu istaknuta je između ostalog i obveza Hrvatske da institut odgovornosti za materijalne nedostatke stvari uskladi s europskim pravom. Stoga je hrvatski zakonodavac, još u razdoblju procesa pridruživanja Hrvatske Europskoj uniji 2005. godine, donio novi Zakon o obveznim odnosima u kojem se pravila o odgovornosti za materijalne nedostatke usklađuju s Direktivom 1999/44/EZ Europskog parlamenta o prodaji potrošačkih roba i s njima povezanih jamstava. To je direktiva minimalnog usklađenja koja propisuje minimalni skup zajedničkih pravila kojima se određuju uvjeti prodaje potrošačke robe na području Europske Unije.

Može se ustanoviti da je hrvatski zakonodavac izmjenama Zakona o obveznim odnosima postigao visok stupanj usklađenosti instituta odgovornosti za materijalne nedostatke s europskim uređenjem ovog instituta i s navedenom Direktivom, prihvaćajući osnovne standarde zaštite potrošača u slučaju proizvoda s materijalnim nedostatkom koje moraju zadovoljiti sve države članice.

Međutim, kako je direktiva 1999/44/EZ dijelom već izmjenjena novom Direktivom 2011/83/EU i budući da je pravo zaštite potrošača, pravno područje koje se veoma intenzivno razvija i mijenja, možemo očekivati da će i hrvatski zakonodavac donijeti neka nova zakonska rješenja koja će još više unaprijediti jedan tako važan institut obveznog prava, kao što je odgovornost za materijalne nedostatke stvari. Tako bi Hrvatska podigla na još veću razinu stupanj zaštite prava i interesa svojih potrošača, u pogledu odgovornosti za materijalne nedostatke stvari, i time im omogućila veću sigurnost kupnje ne samo na hrvatskom tržištu već i na cjelokupnom tržištu Europske unije, čija je punopravna članica.

LITERATURA:

Knjige i časopisi:

1. Gorenc, V. Belanić, V. Momčinović, H. Perkušić, A. (2011.): Komentar Zakona o obveznim odnosima, Narodne novine
2. Gorenc, V. (2005): Trgavočko pravo, Školska knjiga, Zagreb
3. Petrić, S. (2006): Odgovornost za materijalne nedostatke stvari prema novom ZOO, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 27. br. 1.

Zakoni:

1. Zakon o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 78/15)
2. Zakon o zaštiti potrošača (Narodne novine 110/15)

Izvor s Interneta:

1. Eur-lex.europa.eu (2018) Službeni list Europske unije. Raspoloživo na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex%3A31999L0044>
2. Sudskapraksa.csp.vsrh.hr (2018) Gž 1336/2016-2 / Županijski sud u Zadru, građanski odjel, raspoloživo na: <https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/>

SAŽETAK

U ovom radu istražena je problematika odgovornosti za materijalne nedostatke stvari kod ugovora o kupoprodaji. Ovaj institut obveznog prava, koji služi jačanju obveznopравnih odnosa, u hrvatskom je zakonodavstvu reguliran Zakonom o obveznim odnosima koji je donesen 2005. godine. Prema odredbama tog zakona, prodavatelj odgovara za materijalne nedostatke stvari koje je ona imala u trenutku prijelaza rizika na kupca, bez obzira je li mu to bilo poznato. Prodavatelj odgovara i za one materijalne nedostatke stvari koji se pojave nakon prijelaza rizika na kupca ako su posljedica uzroka koji je postojao prije toga. Predmnijeva se da je nedostatak koji se pojavio u roku od šest mjeseci od prijelaza rizika postojao u prijelazu rizika, osim ako prodavatelj ne dokaže suprotno. Nakon što uoči nedostatak, kupac je obvezan u određenim rokovima, ovisno o tome radi li se o vidljivom ili skrivenom nedostatku, obavijestiti prodavatelja o uočenom nedostatku, inače gubi svoja prava. Prava kupca koji je pravodobno obavijestio prodavatelja o nedostatku, gase se nakon isteka dvije godine od dana odašiljanja obavijesti. Sve navedene obveze prodavatelja kao i prava kupaca u slučaju postojanja materijalnog nedostatka, hrvatski je zakonodavac nastojao uskladiti s Direktivom 1999/44/EZ Europskog parlamenta o nekim aspektima prodaje robe široke potrošnje. Pritom je postignut visok stupanj usklađenosti instituta odgovornosti za materijalne nedostatke stvari u hrvatskom zakonodavstvu s pravom Europske Unije u područje zaštite potrošača.

Ključne riječi: ugovor o kupoprodaji, materijalni nedostatak, odgovornost za materijalne nedostatke

SUMMARY

This paper deals with issues of responsibility for material defects in the purchase contract. This institute of compulsory rights, which serves as a strengthening of the mandatory relations, is governed by the Croatian Law on Obligatory Relations, which was enacted in 2005. Pursuant to the provisions of that law, the seller is liable for the material defects of the goods which he had at the time of the transition of the risk to the customer, irrespective of whether he was aware of it. The seller is also liable for material misstatements of things that arise after the transfer of the risk to the buyer if they are the cause of the cause that existed before. It is assumed that the deficiency that occurred within six months of the risk transfer has existed in the risk transfer, unless the seller demonstrates the opposite. After experiencing a disadvantage, buyers are obliged to do so within a certain timeframe, depending on whether there is a visible or hidden defect, informing the vendor about the defect they notice, otherwise they lose their rights. Rights of the buyer who promptly notifies the seller of the defect shall be released after the expiration of two years from the date of dispatch of the notice. All the obligations of the seller as well as the rights of the buyers in the event of material lack, the Croatian legislator sought to align with Directive 1999/44 / EC of the European Parliament on certain aspects of the sale of consumer goods. A high degree of compliance of the Institute of Accountability for Material Disadvantages with Croatian Law in the Field of Consumer Protection has been achieved.

Key words: purchase agreement, material deficiency, responsibility for material defects